

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
29 Maiu st. v.
10 Iunie st. n.

Ese in fie-care duminica.
Redacțiunea în
Közép-utca nr. 395.

Nr. 22.

ANUL XIX.
1883.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România 25 lei.

Decepțiune.

Sărman poet! Adesea, pe-aripi de fantăsie,
Séu legănat de visuri, in ceruri te-ai urcat,
Și 'n limba ângerescă, bogată de-armonie,
Ai scris, zimbînd prin lacrimi, tot doru-ți infocat.

Sărman poet! Tu care visai numai iubire,
Sperând că vei găsi-o vre-odată pe pământ;
Sărman poet! O noapte de dulce rătăcire,
Ți-a îngropat speranța și visul ca 'n mormânt.

In zarea de lumină ce se 'ntindea in casă,
Pe-un pat fără perdele, pe-un pat ca ori ce pat,
Culcată, visătoare și dulce și frumósă,
O tinără femeie, zimbîndu-ți te-a chemat.

Te-ai dus! cu pieptu-'n flacări, crezînd că 'n fine pôte
Ai dat peste-un tesaur. Dar, vai! amar venin!
Femeia tot femeie! femeie cum sînt tóte,
Cu sórele pe buze, cu gheața rece 'n sin.

Ajunse sê fii sincer sê nu te mai iubescă,
Ajunse sê-ți pleci fruntea, de gânduri transportat:
Sê 'ncépă de odată amar sê se căescă,
Că 'n óre de beție, ți-a dat un sărutat.

Sărman poet, ia-ți harpa și plécă mai departe,
Amorul pentru tine nu este pe pământ;
El e in minte numai, in versuri, intr'o carte,
In lungi poeme scrise și aruncate 'n vînt.

Sărman poet! mai du-te, mai dá-i o sărutare,
Dar nu-i vorbi de ceruri, de stele séu de flori;
Mai du-te... și in urmă cu scumpa-ți cugetare
Adormi și sbóră 'n visuri mai sus de-ai lunei nori!

Carol Scrob.

Amintiri din vremuri.

(Pagine din viața lui Depărățeanu.)

(Urmare.)

El o privia incremenit. Hotărîtor lucru, ea, trăind
cu un om politic, mulțumită pasiunii ce pun femeile in
totul, devenise un adevărat leader, apărător al tuturor
ideilor de reformă.

— Ve mărturisesc că ați fi in cameră mult mai la
locul dvóstră de cât mine. Eu nu aduc de cât multă
bună-voință și entusiasm. Dvóstră véd că aveți un plan
regulat de mersul treburilor și e de crezut că ați lucra
cu mai multă siguranță.

Din cauza pré multei vorbiri ea ostenise și o ro-
șeță vie i se urcase in obraz, martuară a viociunii cu
care simția tóte lucrurile.

El se sculă și se plimbă prin casă, pe când ea
âncă vorbia. Deasupra unei console eră un portret ma-
re, incadrat in rame de aur, care o infățișia pe ea, in
haine de mirésă, naltă, sveltă și suridătoare, cum eră in
diua cununiei. Depărățean privi lung acest portret, fără
a-i mai respunde.

— Negreșit, — adaugă ea, — negreșit veți avé
de indurat multe decepțiuni, veți intimpină multe indê-
râtnicii, veți da naștere la multe animosități; dar ace-
stea sê nu ve atingă cătu-și de puțin. Ați asistat de
sigur la vre-o ședință din marile parlamente europene
și ați avut privilegiul sê cunósceți ce insemnéază lupta de
partide. De când v'ați reintors in țeră?

— Da, dómná, — respunse el distrat și privind
âncă portretul.

Ea se sculă și se plimbă incet prin casă, conti-
nuând a vorbi din când in când. Depărățean se întorse
și se uită la dînsa, spre a observă deosebirea ce eră
intre cadrul și femeie. Ea surprinse acea privire adâncă
și caldă, care venia din ochii lui ca o rază de sóre din
sóre, și o mână nevedută, puternică, o ducea spre el,
cum duce uraganul o pasăre spre mare. Nebună, trem-
urătoare, se apropiă de dînsul și își lipi capul de umê-
rul lui, privind impreună portretul.

— Sînt eu... Me mai cunosci? — i dișe cu vo-
cea stînsă, — am îmbétrănit mult... Și se lipia de
brațul lui cu respirarea greóie, cu sinul bătînd de pu-
terea sângelui, care i alergă prin vine, viu, arđetor, ti-
nêr. Sînt tot eu Alecsandre...

Pentru Depărățean, o noapte cerescă se coborise
din vèzduhul cald și i acoperise ochii și sufletul. Intin-
se o mână sê-i cuprindă talia. De odată un plâns in-
trerupt, lung, suspinător, plânsul inimei ei, se audi, ér
ea smuncindu-se din brațele lui fugi intr'o odaie ve-
cină. Eră datoría, care, un moment copleșită de pute-
rea simțurilor, de imensitatea iubirii, i se redeșteptase
in suflet, ca un judecător nemilos.

Depărățean remase inmărmurit, cu capul pe mână,
nesciutor de ce mai eră, de ce mai trebuia sê facă, de
ce devenise ea. După câteva minute își luă pëlêria și
eși. In scară intâlni o femeie de serviciu pe care-o tri-
mese, spunêndu-i că stăpána sa eră bolnavă și rugând'o
totodată sê vie sê-l vestescă decă mergea mai bine.

Femeia, peste câteva momente, se cobori spunând că nu-i nici un pericol. Eră un leșin fără urmări, după cum adesea i se întâmplă stăpânei sale. Depărătean plecă.

Diua următoare nu fu de cât o continuare a celeilalte și celor trecute: o di fără lumină, fără sôre, fără vieță; o di mórta. Cătră seră o slugă intră și-i aduse o scrisôre. El o deschise cu nerăbdare. Etă ce cuprindea ea:

„Iți scriu aceste rânduri, pentru că simt in mine o dorință nebună a te mai vedé, de a-ți vorbi, de a-ți spune o grôză de cugete și de simțeminte cari-mi umplu capul și înima, cum umple un cataclism ceresc albia unui riu liniscit.

„Sunt in lume fel de fel de caractere; sunt fel de fel inimi, și in inimi sunt fel de fel de porniri. Pe tôte acestea este un Rege nevêdut, locuitor al vèzduhului, care le unesce, le țese, le alcătuesce astfel, in cât unele ies mai bine, altele mai rău, altele rău de tot Regele se chiamă *hazardul*. Nu đic i tēmplarea, fiind că ea nu esplică destul de bine aceea ce voiu sē inteleg.

„Dacă am trăi intr'o republică, in care vieța acestui stăpânitor sē nu fie cunoscută, când am inchide ochii și am intinde mânilor in aerul liber, căutându-ne spriginul vieții, tu ai fi aprôpe de mine spre a-mi responde; eu aș fi lângă tine spre a me face, pentru totdeuna, sclava ta. Dar, *hazardul* trăiesce.

„Te-am cunoscut Alecsandre de patru ani. Te-am iubit așă de mult, in cât patru ani mi se pare puțin spre a cuprinde acēsta imensitate. Te-am iubit dar, dintr'o altă lume, unde de sigur am trăit.

„Am avut insē prejudiții ca toți ômenii din secolul meu, și puțină cochetărie ca tôte femeile din dīlele mele. Erău minute in vrēmile trecute, in cari, ca și astăđi, simțiam o putere dumnezeiescă care me ridică de pe pământ, și, intr'un vânt de uragan, me apropiă de tine. Insē totdeuna egoismul cel laș nu me lăsă sē-ți vorbesc. Dacă atunci te-ai fi intors tu și ai fi đis cel d'ântēiu o vorbă, aș fi plecat cu tine in lumea mare, fără grige de viitor, fără temere de gura lumii. Vai! . . . gura lumii! Și ôre astăđi n'o cunosc? n'o sciu cât cântăresce? n'o sciu cât i se cuvine?

„După ce ai plecat și eu m'am măritat, a trecut o bucată de vreme in care mi se părea că traiul meu e o frumoșă piesă de teatru in care se đic bucăți patriotice și incântătoare, dar care va incetă indată ce se va lăsă perdeua. Simțiam de atunci, că fondul vieții cele adevărate nu eră partea pe care me invetă bărbatul meu s'o cunosc, ci alta, alta cu totul. Prin acēsta nu voiu sē vorbesc rău de dēnsul; fie-care înțelege vieța după cum o trăiesce și o simte după cum o înțelege. Eu am înțeles'o altfel și o simt altfel.

„Am voit adesea ori sē-ți scriu, dar temerea că pôte sē nu te găsescă scrisôrea mea m'a oprit. Nici odată n'am cređut că m'ai uitat. Sciam că me iubesci, fiind că simțiam cât de mult te iubesc eu însu-mi.

„Astăđi insē, când te-am revêdut, când am trăit in trei ani trei vécuri de amărăciune și de urit, când am înțeles că surisul blând al vieții nôstre este iubirea; când temerea de gura lumii nu me mai atinge intr'un nimic; astăđi, iți scriu ca sē-ți spui că te iubesc ca pe sufletul meu.

„Am avut, Alecsandre, nenorocul de a ne cunôșce fără sē ne cunôșcem. Hazardul ne-a luat pe fie-care de mână și ne-a purtat prin lumea pe care ne-o pregătise și pentru care ne păstră; tu pentru Cameră și eu pentru salône și sêrbători. Insē nici unul nici altul nu eram născuți cu acēsta menire. Amēdoi eram poeți: tu iți iubiai musa; eu te iubiam pe tine. Acum tu umbli după sgomot; eu după mormēt.

„Astăđi am sē-ți cer încă un serviciu. Simt că decă te-aș vedé erăși; decă mi-ai spune o singură vorbă; decă m'ai privi încă, cum m'ai privit ieri, tôte mintea mea ar perī și aș cadé ca o ființă desprețuită, ca cea din urmă femeie. Nu am astăđi nici o remușcare pentru faptul brut al căderii. Dar, din tôte ființa mea, cât a suferit, cât a dorit, cât a așteptat, mi-a ramas curată iubirea, și ar perī farmecul acestei suferinți delicioșe, decă nu aș puté sē rămăiu ceea ce am fost.

„Voiu face ca sēptēmăna viitoare sē plecăm in Italia. Nu-ți spui sē cauți a me uită; dar caută a nu me întâlni*.

Maria Horea.

VII.

De sigur e urit a istorisi povesti triste și mai ales amoruri triste și nefericite. Dar bănuesc că din trei părți ale omenirii, douē părți și trei sferturi sunt cei nenorociți, ér restul fericirii séu nesimțitorii. Și, fiind că am intențiune sē public acēsta simplă istorisire, caut, pe lângă adevêrul care a esistat, sē spui lucruri cari sē intre in domeniul intelectual și sensibil al celor douē părți și trei sferturi. Datoria mea de observator și de critic mi-o indeplinesc pe cât pot. Ceea ce insē imi place cu deosebire in prosă este tabloul. A desenă cu frase și a coloră cu vorbe aceea ce este dat cărbunelui și colorilor, e tot ce pôte surprinde și aprinde mai mult inchipuirea.

In cât despre năravurile timpului, sunt de părearea lui Octave Feuillet: unui Romancier nu i este îngăduit sē ridă de timpurile sale; i este insē permis sē le arate astfel cum sunt, in tôte goliciunea și cu tôte in familiile lor, séu nu-i mai este permis nimic.

Domnul director al ministerului trebilor din afară se găsiă atunci aruncat in valurile unei politice de reorganizare inlăuntru țării și de innălțare in afară. E' innotă cum putea. Când mergea la palat, când la Consiliul de ministrii, când la Cameră, când ér la palat și ér la Consiliu; in sfârșit vecinic se găsiă pe drumuri.

Tache Horea eră un om cum sunt ađi mulți la noi: cu o infățisare plăcută, nu prost de loc, ba pôte chiar deștept, dar de o deșteptăciune sucită. Dacă i-ai fi pus o intrebare ca acēsta: la spune-mi, domnule, cum ar fi mai bine sē đici ca sē fii înțeles: o republică sēmănă cu un stup de miere in care fie-care albină lucrăză de-o potrivă cu celelalte și in care trântorii sunt omoriți? séu, un stup de miere se asēmănă cu o republică in care fie-care cetățean lucrăză egal cu ceialalt, ér leneșii și parasiții cari trăiesc din spinarea altora, ar trebui uciși? Ți-ar fi respuns că stupul se asēmănă cu republica séu că e tot una. Avea o spoielă de instructie cum au mulți ômeni in Statul nostru. Sciusse prin grația sa esteriôră sē fure protecția Dōmnei Cuza, protecția uneia din cele mai deosebite femei și Dōmne ce a avut vr'o dată o țēră, și acēsta protecție o esploata cu o altă dibăcie. Când eră intr'un salon, aducea numai de cât vorba de Dōmna țării, de distincțiunile ce i le acordă, despre innalta sa afecțiune pentru el și familia lui. Acēsta, decă il innălță in ochii stredilor cari il inconjurau, in ochii femeii sale il micșoră mult, și cu atât mai mult cu cât ea eră atinsă de acēsta protecțiune absurdă de a se cocoță tot mai sus, tot mai sus, mai sus chiar de cât nivelul inteligenții și al puterilor sale. In adevêr, decă ar înțelege bărbatul, cel mai consciincios și mai aspru judecător, pentru faptele sale, este femeia; că nimeni nu pôte mai bine de cât dēnsa sē-l cântărescă; că nimeni nu e mai aprôpe de el ca sē-i vedă oglinda sufletului; că femeia stăblesce o vecinică comparație intre omul de

cămin și omul de reuniri publice; că nu se cuvine să renegi între streini aceea ce ai învățat'o în public; — decă ar sci toate acestea bărbații, de sigur ar cinsti pe femei mai mult de cât le cinstesc astăzi, și s'ar învăța să le aibă ca pe niște oglinzi, în cari faptele lor s'ar reflectă, frumoșe seu urite, după cum oglinda este mai curată seu mai întunecată.

Mariea Horea își judecă bărbatul cu drepta și matrea sa cugetare, și cu cât mai mult îl înțelegea, cu atât mai puțin îl considera. Cât despre dânsa... el se insurase spre a avea un salon. La viața femeii sale nu da multă băgare de seamă, pentru cuvântul că era convins că el, el, Tache Horea, nu putea fi înșelat. Adevărul e însă că ea, ea, Maria Horea, l'ar fi desprețuit și mai mult când l'ar fi știut încornorat; de aceea nici nu cugetă la mijlocele de a-l înșela.

După cum făgăduise lui Depărățean, după o săptămână plecă cu tatăl seu în Italia.

Înainte de a plecă, trecu prin Slăvesci, și ca și altădată, veni la pădurea în care își trecuse o parte din tinerețea sa. Pe crângile copacilor era ghiață; în locul ierbii, naltă și mătăsoasă, era zăpadă.

— E erna în natură ca și în suflete... O domne... decă am a mai trăi de ce ani, ia mi-i pe toți pentru o zi de veră... După aceea plânse.

A doua zi trecu pe la moșia Depărăților să vedă pe boer Sandu. Apartamentele poetului erau închise. În lipsa lui nimeni nu intră de cât la rari intervale spre a deschide ferestrele și a îngriji florile. Mariea ceru să i se deschidă. Ea își petrecu o zi întregă printre cărțile, hronzurile, cadrele și notele poetului. Era atât de fericită de a se găsi în aceea atmosferă de viață intimă, lângă putul, lângă florile, lângă pianul, lângă caetele lui: în cât ar fi dorit să nu se mai dispartă nici odată de ele. Pe o mesă lungă de stejar sculptat, erau grămădite fel de fel de cărți, fel de fel de broșure, unele deschise, altele strinse în bândi, altele rupte; caete cu tot felul de începuturi, visuri de abia urzite; albumuri cu desene; foi sburătoare; scrisori începute și o mulțime de alte lucruri cari încungiură viața de toate zilele a unui om de gust.

Într'un volum care se află pe mesă, deschis, Faust, tradus în franțuzesce, ea scrisese:

„Ați, în 22 decembrie, 1864, la moșia Depărăți.

„Pentru stăpânul acestor lucruri și iubitul meu Ales. Depărățean.

„Când vei citi aceste cuvinte, eu voi fi departe. Dar de departe ca și de aproape sunt a ta, cu cuget, corp și suflet. Vino în Sicilia. Me vei găsi la Palermo“.

Mariea Horea.

(Încheierea va urma.)

Duiliu Zamfirescu.

Mierloiul și Scatiul.

Un cismar odată, mergând să se rață la un bărbier, remase cu gura căscată și uimit de plăcere, auzind o mulțime de păserele ce cântau de te credeai în raiu. Din fie-care colivie, și era cam încărcată prăvălia bărbierului de colivii cu păserele, din fie-care colivie, dișei, eșii câte o cântare păserească, ce nu se asemănă una cu alta. Bagsemă că erau mai multe feluri de păserele.

— De ce numai bărbierul să trăiească ca în raiu? — își dișe cismarul; — capitalul meu este de de ce, de două-deci de ori mai mare, de cât al unui bărbier, sunt mai avut de cât dânsul, și aș putea mai lesne să me proslăvesc în asemenea frumuseți gădelătoare urechilor.

Și chiar de a doua zi se duse în târg și-și cumpără de ocamdată un mierloiu și un scatiu.

Pentru fie-care din aceste păserele cumpără și câte o colivie. A mierloiiului mai mare; era a scatiului mai mică. Amândouă aceste colivii fură puse în câte un cuiu, și împodobiau prăvălia jupânului cismar.

Se bucură cât un lucru mare acesta când vedu că prăvălia lui se află acum în desfătare. De unde până aci era numai muțenie într'ensă, acum viersul scatiului, care părea că vră se spargă ferestrele ca să se audă cine scie până unde, resună dulce de mângăia inimile tuturor. Mierloiul, fluera și dânsul de-l asurdiua.

Femeia și copilașii cismarului se adunau împrejurul bedregului, unde lucra meșterul cu călfle și cu ucenicii, de ascultau la frumusețile cu care le veseliă auzul scatiul lor. Veți că era prin maiu. Și ar fi voit cu dinadinsul să tacă cu totul mierloiul, care nu-i mai scotea din fluerături, numai și numai să asculte la scatiu.

Mierloiul mai avea un obicei. Lui pare că-i spunea cineva la ureche, că cismarul cu ai sei se adună ca să-i asculte. Astfel fiind, tocmai când erau cu toții strinși și nici nu suflau de plăcere ascultând, tocmai atunci și el, adevărat mierloiu, după ce le trăgea și dânsul câteva fluerături d'alea de să le spargă urechile, încât omenii ar fi dat multul cu mult să nu le mai fi audiu, apoi apuca cu ciocul seu sghebulețul în care i se da de mâncare, și-l scutura vartos.

Acum altă nevoie. Sgomotul ce făcea mierloiul trăgând sghebulețul prin colivie, odorogind, de colo până dincolo, supără pe stăpânul cismar până într'atât, încât punea numai de cât pe câte vr'un ucenic să-i caute sghebulețul și să-i pue de mâncare, decă nu avea.

Atunci decă își aduceau aminte și de scatiu că pôte să-i fie sghebulețul gol, i-l umplea și pe al lui. Veți că scatiul, biet, scia numai să cânte, și adesea, din pricina asta, întindea urechile de fôme.

Ați așa, mâne așa, până ce într'o zi găsiră pe bietul scatiu mort de fôme, pentru că toți cu totul uitaseră să-i dea de mâncare.

Nu e vorbă. De iubit, toți iubii pe scatiu; dară nimeni nu se gândia a-i da de mâncare. Toți îl ascultau cu drag; dară de mâncat și de beut i da numai când mierloiu făcea sgomot și nu puteau asculta cîrpirile cele drăgălașe ale scatiului.

În ziua trecută ucenicii cismarului dăduse de mâncare numai mierloiiului, de temă să nu-i certe stăpânul, când va audiu odorogiturile ce va face mierloiu scuturându-și sghebulețul prin colivie, gol de mâncare.

Când vedură că a murit scatiul, căutară să se incredințeze din ce pricină a murit. Și ce mi-ți affară? Că de două seu de trei zile nimeni nu-i cercetase sghebulețul cu mâncare, nici borecăvelul cu apă. Dară în aceste zile toate urechile se desfătaseră de cântecelele cele frumoșe ale scatiului.

Cătară și la mierloiu; dară el n'avea lipsă de nimic.

Ei, apoi nu e sfântă dișătura românului care glăsuiesce: „obraznicul, mânâncă praznicul“?

Ba, așa

Dară în lumea noastră cesta bălțată credeți a fi mai altfel? Fugiți d'acolo, nu mai visați!

În ziua de ați, ca să trăiesci în lume, trebuie să fii îndrăsnet. Ba mai mult: trebuie să fii cutezător. Și mai mult: trebuie să fii botos. Ba încă și mai mult: trebuie să fii obraznic. Căci de vei fi smerit, ori sficios, ori cu bună cuviință, apoi, pățesci ca scatiul.

(După Fabulele lui Florian.)

Alimentele omului.*

B.

Nutrimntul vegetabil.

Intre nutrimentele de ordinea acésta se numără toate plantele, care servesc omului spre nutrire, cu deosebire însă cerealele și leguminoasele, tea, cafea și cartofii, cari analog celor animali conțin albuminate, posed cantități mari de amyl, grăsime, (oleuri) zachar și pot servi de surogate ale substanțelor pierdute din corpul omenesc,

II.

C e r e a l e l e.

Cerealele sânt cunoscute in popor sub numirea de bucate. Cultivarea lor e legată strins de cultura omenimei. Până când oamenii erau vânători și se nutriau cu arcul, până atunci ei credeau pe toți aceia, cari intrau in revirul lor, drept inimici dechierați; omului i plăcea a trăi singur, in grigiă numai de sine și de ai sei; societatea omenescă i era necunoscută. Numai cultura cerealelor a adunat oamenii unul la altul, i-au silit să trăiască in societate și să fundeze comunități. Puterea acestui adevăr se poate înțelege mai bine din cuvintele vătavului american rostite către sateliții sei atunci, când le recomandă părăsirea vieții nomadice și îmbrășarea călduroasă a agriculturii. Căvecour ni le relatează in următorul mod :

„Nu vedeți voi, că cei albi trăiesc din grăunțe, ăra nu din carne? Că carnea pretinde pentru dezvoltarea ei mai bine de 30 de luni și de multe-ori nici nu o căpătăm. Că fie-care din acele grăunțe miraculoase aruncate in pământ li se resplătesce insulit. Că carnea, cu care ne nutrim posed patru picioare, pentru de a pute fugi de noi, ăr noi avem numai două, voind a o prinde. Că grăunțele acolo rămân și cresc, unde le sémână oamenii cei albi? Că erna e pentru ei timp de odihnă, pentru noi însă timpul de vânătorii obositoare? Pentru aceea produc ei atâți copii și trăiesc mai mult decât noi. Eu profetez dară fie-cărui, ce doresce să me asculte, că mai înainte de a se prăpădi de bătrânețe cedri satului nostru, și mai înainte de a încetă paltinii valei de a ne mai oferi zachar, va stérpi poporul cel mic de sémănători de grăunțe, pe poporul carnivor, decât acesti vânători nu se vor decide pentru sémănat*.

Nu numai că poporele s'au nisuit de a sémână cerealele, dar e și-au dat totdeuna silința de a avé și un seceriș bun; ele au cultivat cu multă grige spicele cerealelor. Prin acésta arta agronomiei a luat dimensiunile cele mai considerabile, conduse fiind cu mare succes și prin ajutorul sciinței, care totdeuna s'a încercat de a află cauza binelui și a rēului in producerea lor.

Scopul agriculturii la cultura cerealelor este înmulțirea albuminatelor in grăunțe. Din ce e mai mare cantitatea de nitrogen, ce se predă agrului in forma de amoniac prin gunoiu, din ce și producțiunea albuminatului de grâu va fi mai mare.

Pe lângă gunoiu mai vine și căldura in considerare, ea singură contribuie, că planta se compune din elemente așa de simple, precum e apa, amoniacul, acidul carbonic, corpuri de cea mai înaltă compozițiune.

In plantele, ce ne servesc de nutriment, precum sânt cerealele, albuminul și amylul, sânt acele substanțe, care pretind o privire mai de aproape. Cuanti-

tatea acestora variază in grad mare la diversele specii. Grâul e mai avut in albumin și mai sêrac de amyl; pe când in urez și oves amylul e reprezentat in grad mare, albuminul de abiă vine in considerare. Cuanti-tatea amylului in urez atât este de mare și producți-a lui atât este de abundantă, încât el a cauzat in India și in acele regiuni, care sânt lęgânul seu, grămădirea unui numer mare de oameni pe o suprafață relativ mică. El este tare productiv și pretinde lucru puțin. Totuși Indianii aceia sânt tare slăbiți, căci nutrindu-se numai cu urez, ducând de altmintrea o vieță pre comodă, nu introduc in corpul lor pe toate acele substanțe, care pretind a fi reprezentate pentru susținerea ecuilibrului corpului. Ei de aceea nici nu pot resistă emigrației și colonisării Englesilor, ce ocupă locurile atât de fructifere, scoțându-i pe ei din vetrele străvechi seu făcându-i sclavi.

In părțile esterne ale grăunțelor de grâu se află mai mult albumin și grăsime, decât in cele interne, de aceea pâinea mai tērițosă e mai nutritore, decât cea pre bine cernută. Durere însă! Tērițele conțin o mulțime de celuloza, aceea materie, care le face atât de grele, ba periculoase pentru stomac.

Cuantitatea cea mai mică de materii nutritore conține ovesul și hirișca; ambele cresc și in părțile nordice, unde alte cereale nu se mai pot produce; la noi le vedem crescând pe deluri și in locurile cele mai sterile, semn destul de vederat, că misiunea lor nu e de a formă substanțe atât de fine și de delicate.

Cucuruzul, aceea bucată, care in părțile locuite de Români și la poporele italiene află adoratorii cei mai credinciosi, are însușiri pre avantajose pentru omenime, căci conține cantități considerabile de grăsime, 5—10%, un numer, care nu se poate desconsidera, mai cu deosebire sub împregiurări de aceea, unde un popor e avisat la producțiunea lui singură ca nutriment. Tocmai ca și grâul tăciunos, așa și el se bolnăvesce și produce in acei ce-l consumă, boale forte insemnate, cunoscute la italieni sub numirea „malo del rosso podagra*.

Dacă tragem o paralelă între diversele specii de cereale, aflăm, că ele conțin in substanța lor uscată următoarele cantități procentuali de albumin și amyl :

	Albumin	Amyl
grâul	16.52%	56.25%
secara	11.92	60.91
orzul	17.70	38.31
cucuruzul	13.65	77.74
urezul	7.40	86.21
hirișca	6.88—10.5	65.05

Celelalte părți sânt : puțină grăsime, celuloza, sări minerali. Din tabela acésta, precum și din datele premergătoare despre grăsime, pre ușor putem vedé, că ce nutriment important este cucuruzul; il vedem inzeștrat cu toate materiile, care se recer pentru nutrirea corpului animal. Din cucuruz se cōce mălaiu și se ferbe mămaliga, polenta, la a căror procedură presupusă de cunoscută nu voiu a mai perde cuvinte.

Mai mult voiu a vorbi despre cōcerea pâinei, a acelei proceduri importante, care se laséză pe principiul străformării chemice și fizicali a făinei, prin care ea se poate prelucrá in canalul digestiunii cu succesul cel mai eminent.

Procesele la facerea seu cōcerea pâinei, sânt următoarele : Amylul, pe carele il aflăm noi reprezentat in cantități mari in toate cerealele noastre, așa cum e el dela natură, nu se poate mistui in organismul nostru; deorece e insolubil. Trebuie dară prin ore-care artă introdus mai înainte intr'o formă solubilă. Sciința ne învétă, că decât umeșim noi amylul și-l espunem la o

* Continuare din nr. 11.

Plecare la vânătoare de tigri.

temperatură mai înaltă, îl silim să-și schimbe natura; în stadiul prim el devine: amyl solubil, în al doilea: gumi și în al treilea: zachar, toate substanțe de aceea care se apropie tot mai tare de cea țintă unde trebuie să vină nutrimentul animal pentru a pute fi introdus în sânge. Acesta țintă ultimă o putem ajunge, exprimat în puține cuvinte, prin coccerea pânei. Tot spre scopul de sus mai aflăm petrecându-se în făină (aluat) de pâne și un alt proces: fermentațiunea. Acest proces se introduce în aluat prin un alt aluat dospit său prin drojdiuțe; el se chiamă dospirea aluatului. Acesta dospire se bazează pe facultatea albuminului de a atrage oxigen, cu carele impreunându-se, intră în procesul discompunerii. În acest proces jică rol și zacharul făinei. Zacharul se discompune în alcool, carele evaporază din aluat și în acid carbonic, carele rămânând în pâne, oevine cauza creșterii ei. Găurile cele multe în pâne nu sânt alt-ceva, decât atâtea cuiburi de acid carbonic. O altă parte din zachar se introduce în acid lactic, cauza, că aluatul capătă acrimia. Pentru de a obține acest proces îndelungat, trebuie să mai adaugem în aluat apă și sare. Acrimia pânei depinde și dela substanța, prin care introducem dospirea.

Făina, dospela (aluatul), apa și sarea sânt acei factori, cari contribuie la coccerea de pâne. Acesta este procesul chimic, să vedem dar, care este și procesul fizical?

Formarea aluatului se obține prin cualitatea făinei de a absorbe din apă, ce i-se adaugă, cuantități enorme și de a o ține atât de bine legată de sine, de abia a $\frac{1}{4}$ parte din cuantitatea absorbită să pôtă evaporă în caldura cea înaltă a cuptoriului de pâne. Mai departe vedem albuminul imflându-se, fără de a-și perde elasticitatea, din contra vedem aluatul inzestrat cu o putere expansivă estraordinarie, prin care este în stare să rețină gazurile, ce se formază. Lângă aceea apă mai adaugem și dospela, pe care amestecată și acoperită bine cu ceva făină, o lăsăm să desvölte puterea sa și aici. Mai târziu alăturăm făină și apă atâta, cât ne trebuie pentru pâne, căutând de a-i câștigă prin frământare aceea consistență, care după esperință se pretinde în pâne. Acest aluat eră-l lăsăm să mai stee atâta, până ce dospitul s'a introdus în părțile cele mai mici ale lui. Aluatul întreg în fine se imflă și e apt pentru coccere. Scopul coccerii e evaporarea apei superflue, străformarea amylului, causarea unei coge, ce resistă influințelor atmosferice și acuirarea unui gust deosebit plăcut.

Din ce stă pânea mai mult espusă influințelor căldurei mari, din ce se formază și zachar mai mult în ea. În pânea noastră numai coge a suferit modificare în gumi, mediul de abia a devenit amyl solubil. Coge prin urmare e și mai mistuitoare. Cine n'a înțeles de pânile cele mari, ce se coc în giurul Clușului și sânt inzestrate cu o dulcătă deosebită. Causa dulcetei cu deosebire în apropierea coge e, că pânile acelea din cauza mărimii lor au să stee mai mult timp espuse căldurei, prin urmare amylului i se oferă destul timp de a se preface în zachar.

O fatalitate mare intervine la coccerea pânei în modul de sus prin aceea, că o multime de albumin, ce se discompune cu ocaziunea fermentării, se perde. Chemia și-a dat și-și da cea mai mare silință, de a pute câștigă o pâne bine crescută, însă fără daună de albumin. Așa s'a adaugat aluatului în loc de sare, natron-carbonic (sodă) și acid hydrochloric, din care prin proces chimic se formază chlornatrin și acid carbonic. Cu toate că pânea această conține toate substanțele recerute, ea are un gust rău și este insipidă.

Mai există și alte metode, pe care însă nu voim a le descrie mai larg.

Pânea de grâu este albă, pe când cea de seară e mai neagră și totuși dominază peste tot locul idea, că pânea neagră ar fi cea mai nutritoare, va să ăică, seara mai bună decât grăul. Pânea de seară nici nu crește așa tare, ca cea de grâu, deorece e mai săracă în albumin, decât cealaltă.

Că pânea veche e cu mult mai uscată, decât cea proșpetă, e ceva paradox, ce nu înțelegem, deorece pânea această, încălđită, din nou se moie. Din cauza pierderii de apă, de sigur, că nu devine uscătura această a pânei, deorece tocmai espunându-se din nou la căldură, perde și mai multă apă; ea însă din contra se moie. Aici domnesce între recelă și căldură — un proces chimic, pe carele nu-l cunoșce nime.

Decă facem o paralelă între carne și pâne, aflăm, că pânea nici nu e așa mistuitoare, nici nu conține atât albumin, ca și carnea. Albuminul cerealelor nici nu e așa de solubil în sucil stomacului, ca fibrele carnei; dară nici alte enșșiri ale albuminului din pâne nu se apropie de cel din sânge. Grăsimea stă cam într'o porție cu cea din carne. În corp am văđut, că se pôte formă grăsimea și din amylul cerealelor.

Făina cerealelor dă mai departe materialul la o multime de feluri de prăjituri, cari nu sânt alt-ceva, decât diverse combinațiuni ale ei cu unt, lapte, oue, fructe etc., prin cari crește valorea puterii nutrimentului; totuși ađim că prăjiturile nu sânt mistuitoare și strică stomacul. De unde provine dar acest adevăr? Decă în fabricarea prăjiturilor noastre am introduce toate speciile de substanțe nutritoare, numai grăsimea nu, ar fi bine și noi am dispune de un surogat, carele ar posesede toate cualitățile unui nutriment ușor. Causa descredității prăjiturilor însă e grăsimea, care li se adaugă în cuantități cele mai mari, afară de aceea greutatea mistuirii i-și mai trage originea și din substanțe alăturate. Grăsimea prin încălđire se aduce tot mai aproape de propria discompunere, ceea ce o face foarte grea așșderea nici sucurile stomacului nu ajung și nu resbesc la mistuirea de cuantități mari de grăsime.

Tortatele, prăjiturile de ciocolată, pancovele sânt cu mult mai grele decât prăjiturile de pome, și decât toate acelea, unde lipsesc amygdalele și acele substanțe, ce conțin grăsime multă.

Decă căutăm efectul cerealelor și cu privire la influința lor în medicină, aflăm, că ele se pot întrebuința ca medicamente acolo, unde puterea mistuirii e în decădintă, precum d. e. în toate bôlele acute său în morburile de friguri. În specie întrebuințăm apa din orzul fert, ca un mijloc mucilaginos în contra tusei, regușelei, diarrhoii (scursore); tot în felul acesta se întrebuințază și urezul, ovesul și cucuruzul.

Făina de grâu în lipsa amylului (intărelă) se pôte întrebuința ca antidot la toate înforcările cu soda și sărurile metalice. Din țerițe se pot aface scalde, precum și cataplasme în contra tuturor inflamațiunilor chronice.

Lângă cerealele acestea se mai pot alătură ca nutrimente amylul pur, aromatul, cari cu deosebire acest din urmă în medicina veche erau un fel de panegiric pentru toate corpurile decădute și slăbite în urma morburilor chronice. Astăđi totă valorea lor se reduce la aceea, ce scim deja despre amyl, că nutresc în câțva mestecat în o supă puternică seu lapte. Tot aceea putem afirmă și despre gumi arabic, de carele astăđi se folosesc mai mult cofetarii.

Despre zachar nu voim a perde cuvinte multe, de orece valorea sa ca nutriment o cunoșcem pre bine din cele espuse pân'acuma. În medicină se dă sub ori-ce formă la toate catarrhele de gât, gură, plumani; așa e el și un purgativ ușor. În contra beției de multe ori un păhar de apă cu zachar face minuni, delăturând

ametelea și influința alcoolică. Zacharul de lapte se adauge laptelui de vacă pentru toți acei sugători, ce sânt necesități de a-și căuta hrana maternă în alt surrogat.

Despre mană amintim numai că are putere mare purgativă. Asupra mierei putem afirma cele dișe despre zachar.*

Dr. Ioan Moga.

Studii limbistice.

— O sută de etimologii revindecate. —

(Urmare.)

25) *Brândza, Brânza*. În graiul bănățenesc se răspunde brândza. Acest cuvânt înseamnă: caș de lapte de oie tăiat și sărat, dar și lapte de vacă inchiegat și străcurat; caseus salsus lat., fromage fr., Käse germ.

Dl Cihac: Dict. etym. daco-romane, éléments slave etc. pag. 28 deduce cuvântul românesc din elemente slave, provocând la pol. „bryndza“, boem. „brindza“ neosl. „brinzovec“, combinând și pe magiarul „bronză“ și „brinza“. Mai de parte spune Cihac, cumcă după împărțirile dlui Schuhardt în dialectul de Roma sună acest cuvânt „sbrinzo“ și înseamnă brânză de Elveția, adică de Brienne (Brienza). Tot dl Cihac împărțese, cumcă Diefenbach: Zeitschrift XI p. 288 pune în raport acest cuvânt cu „biest-milch“ germ., care înseamnă: curasta. În capăt adauge dl Cihac: cumcă cuvântul rămâne de origină întunecată.

Noi dăm cu socotela, cumcă acest cuvânt este urdit din limba romană rustică și înseamnă „lapte inchiegat“ ori „caș tiner“. În Olivieri: Vozionario genovese-italiano, Genova 1851 pag. 354 aflăm verbul „prende“ pentru: ~~rappigliare~~, far sodo il corpore liquido, rasodare, coagulare (inchiegá) ital., apoi aflăm „prescimseua“ pentru: latte rapreso ital., va să dică pentru lapte inchiegat, în urmă aflăm: „pres“ pentru presame (chiag) ital, érá pe pag. 353 stă „preiz“ pentru lapte inchiegat.

Tóte aceste din urmă derivéză, precum vedem dela verbul „prende“ care înseamnă: a inchiegá, în acest dialect. Tot în acest dialect, pe pag. 411 aflăm „sbrins“ pentru: sorta di cacio tenero ital., adică: un fel de caș tiner. În Toni: Vocabolario bolognese-ital., Bologna 1850 pag. 315 stă „preisa“ pentru rassodamento (intărire), coagulamento (inchiegare). În Azzi: Vocabolario ferrarese-ital., Ferrara 1857 se află „sbrinz“ pentru: spezia di formagio ital., va să dică: o specie de brânză. În Rosa: Dialetti di Bergamo e Brescia, Bergamo 1857 pag. 62 stă „sbrinza“ pentru: cacio tenero ital., adică: pentru caș tiner. În Hecart: Dictionnaire rouchi-français, Valenciennes 1834 vine înainte „pris“ derivat dela verbul „prente“ pentru: prendre fr. În Couzinié: Dictionnaire romano-castrese, Castres 1850 pag. 422 aflăm „prezou“ și „prezura“ pentru inchiegare de lapte, care derivă dela verbul „prene“ pentru: prendre fr. În Beronie: Dictionnaire bas-limousin pag. 223 aflăm „prezou“ și „prandzas“ pentru: chiag. În Angeli: Vocabolario veronese-italiano, Verona 1821 cuvântul „cagio“ (caș) înseamnă: chiag. Cuvântul „prendere“ ital. și „prendre“ fr., încă înseamnă și: inchiegá. Litera „s“ din „sbrinza“ în dialectul dela Roma, și în alte dialecte italice, nu este urdit din „ex“ latinesc, ci este protese, adică este adaus numai pentru buna su-

nare. Despre atare „s“ protetic în limba toscană adevereșce și Banfi: Vocabolario milanese-italiano, Milano 1852 pag. X.

Deci se adevereșce, cumcă cuvântul „brânza“ (în Bănat se răspunde „brândza“ nu „brânza“) este urdit din o formă rustică „prendia“ care derivéză din „prendere“ (prinde) și înseamnă „chiag“ și „lapte inchiegat“, ori „caș tiner“, precum în tóte formațiunile dialectelor italice și frânce. Din „prendia“ apoi prin strămutarea lui „p“ în „b“ s'a făcut „brândia“. Slovenesc nu póte fi acest cuvânt, de órece tóte limbele slave au în graiul lor comun cuvântul „sir“ și „ser“ pentru „brânza“, érá cuvântul „brânza“ stă în acele limbi isolat și puțin usuat, mărturisind astfel de provenința sa străină, unde colo limba română nu are alt cuvânt pentru „brânza“.

Din acest cuvânt se vede însemnătatea păstoririi române, începând din Galiția (încă în al XV seclul în flóre), după Maciejowsky, precum mai sus arătarăm, până în Grecia, și până la „Marea Adria“. În anul 1869 întrebând eu pe un „Mocan“ pécurar din părțile Hațegului (venit cu oile la pășune în „Pesac“ lângă Vêrșet) mi-a răspuns: că înainte cu ani au ménat ei oile spre pășune peste România și Dobrugia până la Marea Adria.

26) *Necaz*. Cu definițiunea acestui cuvânt încă s'a făcut abus, dându-i înțelesuri diferite, ba ce este mai mult punând înțelesurile derivate secundarie, în locul înțelesului primar. Cuvântul „necaz“ înseamnă: a) în înțeles primar: supărare sufletescă, cas trist, ciudă; moestitia, casus tristis, iracundia lat.; affliction, cas triste, chagrin fr.; Betrübniß, trauriger Fall, Aerger germ., b) în înțelesul derivat, secundar, figurat: durere, amărăciune, vearsățiune, calamitate, pês, tortură; dól, amarities, gravamen, calamitas, tortura lat.; douleur, amaritume, calamité, pression, torture fr.; Schmerz, Bitterkeit, Beschwerde, Unglück, Kreuz, Qual germ. De esemplu: aș vêrsă necazul inimei; a avé necaz pe cineva; cu necazul cel mare se fac lucruri mari; a face necaz cuiva; a păți necazuri dela care nu așteți nici un necaz; fără necaz nu e plăcere; în mari necazuri nasce muiera (Dict. acad. glos. p. 408).

Dl Miklosich: Lexicon paleoslovenico-graeco-latinum, Vindobonae 1862—1865 pag. 404 dá cuvântului românesc „necaz“ înțelesul de: tribulatio (Aengstigung, Trübsal germ.) lat., și apoi îl deduce nu dela substantivul paleoslovenic „nakazŭ“ care înseamnă: institutio lat., ci dela verbul „nakazati“ care înseamnă: instituire, monere, instruire, edocere, educere lat. Dl Miklosich spune mai de parte în Lexiconul seu, cumcă „nakazati“ ar înseamnă și: castigare lat., dar acesta însemnare a dlui Miklosich nu se póte justifica chiar nici din înțelesul cuvântului neogrecesc *σωφροσύνη*, cu care traduce dl Miklosich. Drept aceste absolut nu se póte derivá cuvântul nostru „necaz“ din limba paleoslovenică, căci acesta derivațiune nu o concede semnificațiunea, înțelesul logic al cuvântului.

Dl Cihac: Dict. etym. daco-romane, éléments slave etc. pag. 207 urmând lui Miklosich derivéză și el cuvântul „necaz“ din vechislovenescul „nakazati“, aducând în combinațiune și pe „pricz“ și „priczesc“, cari nu se au folosit nici odată în graiul poporului românesc, și ca atari nu au loc în dicționar. Dar precum „pricz“ așa și boem. „nakaz“ derivéză dela „kazati“ = a spune, a vorbi, a predicá, și nu au nimic comun cu „necaz“-l românesc. Dicționarul Academiei române de Laurian și Massim, Bucuresci 1871 pune cuvântul „necaz“ între cuvintele străine din glosariu.

Dacă cuvântul românesc nu póte proveni, precum voiesce Miklosich și Cihac din rădăcini slave, atunci trebuie să ne ingrigim pentru o alta etimologie. Noi am

* Erori de tipariu în nr. 10: pag. 112, colona II, șirul 34, în loc de 63 = 63; pe pag. 114, linia 13 în loc de podul = pondul: aceeaș pagină, colona II din jos în sus linia 17 în loc de antisceptice = antiseptice.

aflat în Monti : Vocabolario dei dialetti di Como, Milano 1845 pag. 394 „gnehisia“ care se răspunde „nĕchizia“ pentru : fastidiosagine del animo, malinconia (supĕrare sufletĕscă, melancolie) ital. Tot odată îndrumĕză Monti și la „gncadaa“ dela pag. 102 unde „gnech“ înseamnă : melancolic, supĕrat și trist, ĕră „gncadaa“ înseamnă : lăngedire și slăbiciune. Monti la locul din urmă aduce în combinațiune și pe bretonicul „nechuz“ care înseamnă : melancolie. În Monti : Vocabolario della Gallia cisalpina e celtico, Milano 1856 pag. 47 aflăm „gnech“ cu asemenea înțeles. În Rosa : Dialetti e costumi di Bergamo e Brescia, Bergamo 1857 pag. 36 stă „gnech“ pentru : adirato (mănios) și „stizzoso“ (supĕrat, mănios) ital. În Biundi : Dizionario siciliano-italiano, Palermo 1857 pag. 258 aflăm „ncazzarisi“ pentru : adontarsi (a se vătĕmă) ital. ĕră „ncazzat“ pentru : adontato (supĕrat, vătĕmat) ital., apoi „ncazzuliri“ pentru : intristare. Tot în Biundi pag. 264 stă „necca“ pentru : ură, ciudă și rāncōre, apoi pag. 271 „nicheja“ pentru : injuria, dispetto (injuria și dispreț) ital., ĕră „nichĕari“ pentru : adirarsi (a se mănĕiă) și „nichius“ pentru : noioso, molesto (supĕrat, asuprit) ital. Dar cuvĕntul romănesc „necaz“ pōte proveni și din italianescul „ricadia“ care înseamnă : intristare, supĕrare, Kummer, Ungemach germ., prin strămutarea lui „r“ în „n“. Din tōte aceste se documentĕză, cumcă cuvĕntul romănesc „necaz“ nu numai de după înțelesul logic, ci și de după tōte regulele fonologice și morfologice se pōte derivă din cuvintele citate a dialectelor italienești.

Deci se adevĕresce, cumcă și acest cuvĕnt trebuie sĕ fie de o străveche origină, urđit din limba romană rustică.

27) *Lăcom, lăcomie*. Cuvĕntul lăcom de după înțelesul seu primariu înseamnă : avidus, cupidus, vorax lat., avide, cupide, gourmand fr., gierig, begierig, gefrässig, germ., d. e. a mănĕcă lăcom, lăcomesce la mănĕcare, la bucate, ca și când nu ar măi fi mănĕcat nimic. Ēră în înțelesul derivat înseamnă : habendi cupidus lat., hab-süchtig germ., d. e. lăcom la bani, la avere.

Dl Miklosich : Lexicon palaeoslovenico-graeco-latino, Vindobonae 1862—65 pag. 331 dă duce acest cuvĕnt dela paleoslovenicul „lakomŭ“, care înseamnă : cupidus, avidus, avarus lat., combinând și pe neoslovenicul „lakom“, pe bulg. „lakom“, boem. și pol. „lakom“ și „lakomy“, sĕrb. „lakom“, cari tōte în înțeles primariu au semnificațiunea de : avarus lat., avere fr., geizig germ., și numai în formele derivate a cuvintelor iau înțelesul și de : avidus lat., avide fr., gierig germ.; ruscesce „lakomiti“ (nu are „lakom“) înseamnă : ver-naschen germ. Dl Miklosich aduce în combinațiune și pe albanesul „lachimus“ avarus lat., precum și pe magiarul „lakoma“ convivium latinesce. După Lexiconul paleoslovenic a dlui Miklosich, se vede, cumcă „lakom“ paleoslovenic ar avĕ rădĕcina sa în verbul „lakati“, care are înțelesul de : esurare lat., adevă : a avĕ fōme. E de însemnat, cumcă cuvĕntul romănesc nu are înțelesul de „avarus“ lat., al limbelor slave.

Dl Cihac : Dict. etym. daco-romane, éléments slave etc. pag. 163 urmând lui Miklosich, derivă și el cuvĕntul român din elemente slave. Dicționarul Academiei romăne de Laurian și Massim, București 1871 pune cuvĕntul „lăcom“ între cuvintele : răine din glosariu. Dar cu provocare la Dicționarul de Buda din 1825 spune, cumcă cuvĕntul romănesc ar fi afine cu italianescul „leccone“ (glutone, gefrässig germ.) și „leccume“ (bucată dulce, Leckerbissen germ.), va sĕ dică : Dicționarul Academiei nu a făcut nici un pas mai mult înainte de cât dicționarul din Buda din 1825.

Noi socotim, cumcă acest cuvĕnt provine din limba romană rustică, de ore ce îl aflăm și în dialectele

limbelor romane. Anume în Biundi : Dizionario siciliano-italiano, Palermo 1857 pag. 200 aflăm „leccumia“ pentru : leccornia, leccone, cosa appetitosa ital. „Leccornia“ ital. înseamnă : friandise, glotonerie fr., Näscheri, Fresserei germ., ĕră „leccone“ ital. înseamnă : gloton, gourmand fr., Fresser, Leckermaul germ. În dialectul sicilian se află și adiectivul „liccu“ pentru : ghiotto, leccardo (gefrässig, naschhaft germ.) ital., precum și verbul „leccumari“ pentru : traine di qualche cosa profitto oltre il salario, lecceggiare, lambire (lingere). În Couziniĕ : Dictionnaire romano-castraise, Castres 1850 pag. 309 stă „lec“ cu înțelesul de : concupiscence d'un gourmand fr. În Monti : Vocabolario dei dialetti di Como, Milano 1845 pag. 130 aflăm „lucum“ pentru : leccone, delicato ital., și verbul „lucumă“ pentru : guardare con gola un cibo ital., adevă : a privi cu lăcomie o mănĕcare. Dar în pregiurul lui Como există încă și verbul „leca“ și substantivul „lĕch“ cu înțelesul de „leccare“ și „leccone“ ital. În Olivieri : Dizionario genovese-italiano Genova 1851 pag. 250 stă „leccu“ pentru : sapore buono, per lo piu dolce ital., adevă pentru : gust bun, mai vĕrtos dulce. În Burguy : Glossaire de la langue d'oïl, Berlin 1856 vine înainte „lecher“, „lechier“ și „lichier“ pentru : lécher fr., lecken germ., apoi „lecherie“ pentru : gourmandise, friandise fr. În Carisch : Wörterbuch der rhäto-romanischen Sprache, Chur 1848 pag. 82 aflăm „lichiar“ cu înțelesul de : leccare ital., lecken germ. Și în celelalte dialecte italiene încă vine înainte cuvĕntul „lecco“ și „leccă“. Diez : Etymol. Wörterbuch der romanischen Sprachen, Bonn 1853 pag. 202 deduce cuvĕntul italianesc „leccare“ prov. „liquar“, „lichar“, franc. „lécher“, retorom. „lichiar“, catal. „llepar“ din limba germană, dela vechi-germănescul „lecchon“, vechis. „liccon“, anglosas. „liccian“ cu înțelesul de „lecken“ germ., adevă : a linge.

Dar această etimologie a dlui Diez e fără putință, pentru că cuvĕntul romănesc „lăcomi“ a cărui fundament zace încă în „leccare“ ital., precum vĕdurăm mai sus, protestĕză în contra acestei etimologii. Dar Diez singur spune cumcă cuvĕntul „leccator“ pentru „gulosus“ lat. vine înainte încă în al VI-le secl. la Isidor în glosele sale, și tot el Diez ne spune mai departe, cumcă în glosele lui Isidor abiă vine înainte vre-un cuvĕnt germăn. Drept aceste, cuvĕntul romănesc „lăcom“, „lăcomie“, „lăcomi“ nu s'a putut urđi din „lakom“ al limbelor slave, fiind că acesta nu o concedă înțelesul logic al cuvĕntului în limbele slave, unde „lakom“ are înțelesul primariu de „avarus“ lat., pe care înțeles nu-l cunōsce limba romănă, ĕră înțelesul derivat al limbelor slave, care se asemenĕză cu cel romănesc. se vede a fi intrat în limbele slave meridionale din limba romănă, ĕră în celelalte limbi slave din limba germană. Cuvĕntul romănesc „lăcom“ și „lăcomie“ corespund după regulele morfologiei și fonologiei, precum și a înțelesului logic pe deplin cu „leccumia“ din dialectul sicilian ; deci trebuie sĕ credem, cumcă la început a sunat „leacom“ de unde s'a făcut apoi „lăcom“ ca „vară“ pentru „vĕră“, „sară“ pentru „sĕră“ etc.

(Va urmă.)

Simeon Mangiuca.

Din Bucovina.

Cernăuți 1 iunie.

(Teatrul român de diletanți; un compositor român; Societatea filarmonică „Armonia“.)

Ne aflăm în sezonul, când totul părăsește orașul și se retrage la țară, spre a grăbi de agronomie. În orașe au rămas numai comercianții și angajații, cari cu înfaptă obișnuință alergă în birourile și comptoarele lor. Ori ce petrecere a încetat și e de mirat, că teatrul român diletant mai joacă. Dară în capul lui se află dl Vasile Morariu, care cu energia lui a știut să-l avântă la o importanță, care nu poate să rămână fără infurire asupra mersului cultural al Românilor Bucovineni. Dl Morariu e inima teatrului. Dară se apropie și vera, când ori ce reprezentanții vor trebui să înceteze, și teatrul diletant are să fie închis, dar diletanții români nu s'or duce pe la băi să se facă niște călătorii, ci vor urma pașnic ocupațiunile lor de rând.

Și câți din dâșii nu s'au destins în cariera lor secundară? Să privim numai piesele reprezentate la 13 maiu: „Remășagul“ și „Nunta țărănească“. Acuma poate cronicarul să și critice, pe când mai înainte se învârtă să încurageze. Dâșii într'adevăr au devenit și oameni publici, și ca atari s'au supus de bună voie criticei.

Musica în „Nunta țărănească“ e compusă de dl Teodor cavalier de Flondor, capelmaistru al acestui teatru diletant. Ascunzând musica această, observi, că ea se inclină pe cântece românești și că-i armonisată într'un mod elegant și-i instrumentată cu o admirabilă iscusință. Află un talent expresiv musical și tineretea dlui promite un frumos viitor. Dlui e abia de 19 ani. Dară chiar impregiurarea asta invocă o considerare mai de aproape a compoziției sale.

Diferința în cugetările popoarelor manifestează și o diferență în datinele, usanțele și musica lor. Musica turcească se diferă întru mult de cea spaniolă și germană, francesă și italiană-său magiară. A imită o arie francesă său italiană și a-i da un ton vaierător din musica română, nu face încă o musică română, de și află acel trist ton și elegic al ființei românești. Și totuș compoziția asta, de și instrumentarea ei e mult artificială și armonia-i e elegantă, nu e română, ci ea se mișcă tot pe acelaș nivel ca cele sute de mii de cântece românești moderne. Asta-i greșela compoziției.

Inteligența română cu mintea ei vioie adoptează ușor și iste cântecele de felii aceasta ca adevărate românești și se interesază foarte puțin de provenința lor. Dară poporul român rămâne străin de ele și le privește cu aceea nepricepută admirație, cu care privește un decon în Români cântecele străine. Poporul român are o deosebită cântăreț și mult dezvoltată: dovedă sânt poeziile populare, cari au atras atâta admirație la străini, și cari nu se declamă de cătră sătenii, ci se cântă. Ele sânt niște cântece populare cu cele mai variate melodii și intonațiuni, cari se desting întru alăta prin tonul lor trist, și ce atât de mult diferă de musicile cealalte ale popoarelor europene. O arie străină deci colorată cu tonul cel trist al musicii române, rămâne totuș străină ei și devine numai o piedecă în progresarea musicii române său chiar ruinătoriu.

Prin o jucărie a sortii s'ar pute întembla, ca ariile importate străine și românitate să înătureze cântecele adevărate românești, ce încă se află numai la țărani român. Cultura cea josă a țăraniului român e mult favoritoare acestei impregiurări și importul dela o cultură mai înaintată aci e destul de ademenitor. De aceea trebuie să ne opunem numai de cât la generalizarea direcției sus arătate, ca în urmă să nu ne pomenim cu totul înstrăinați de ceea ce eră românesc prin înaintare în cultură și în musică.

Sântem departe de a paralisă prin obiecțiunile aceste meritele musicale ale tinerului nostru; dară chiar considerarea tineretei lui să ne deie speranță, că musica română din Bucovina o să datorască odată mult acestui compositor tiner.

Ce privește însă piesele reprezentate: „Remășagul“ și „Nunta țărănească“, trebuie să constatăm o progresare continuă a diletanților. Mai ales ca nimerite caractere ni se înfățișau „țăraniul bătrân“, „Alec“, „Frunză“ și „Tinca“. Lipsă și ici coala încă mult în reprezentarea caracterelor; dară avem de a face cu un teatru diletant, unde chiar dintr'un început din cauza lipsei unei bune regisări și a studiului dramatic nu poate fi vorba de producțiuni artistice înalte. Și cu toate acestea se manifestară pe scena din „Hotel Moldavie“ niște fenomene artistice, ce ar promite un viitor bun pentru înființarea unui teatru român în Bucovina. Să privim numai caracterele reprezentate „Țăraniul bătrân“, „Smărănița“ și „Frunză“.

În de comun publicul din Bucovina, fără deosebire de confesiune și naționalități, e egal, aș pute dice apatic față de teatru. Dela înființarea teatrului diletant român însă observăm o mare mișcare în societatea română din Cernăuți, ceea ce mai înainte nici nu se vedea. În societatea această se fac debateri despre poezia și drama română, cum și despre musica română. Ea simte acū ore-și-care interes pentru literatura română, ce nu e fără interes pentru progresul nostru. Nu arare ori se aud acum cuvintele din gura damelor și damicelelor române: „Me duc la repetiție, n'am timp“, „Ai cetit piesa cea nouă teatrală de N. N.“ — Acesta-i un semn bun. Se formază un public român pentru o viață publică artistică.

În luna lui april se desolvă comitetul teatral diletant și tot mobilierul și totă garderoba teatrului trecu în proprietatea societății filarmonice române „Armonia“, care reintregindu-și comitetul seu, cu asta ocazie înființă o secțiune anume pentru reprezentări teatrale. Acū nu mai există un comitet teatral diletant, ci societatea filarmonică „Armonia“ ca atare are să deie reprezentări teatrale în restimpuri anume precisate. Prin asta s'a ascurat reprezentărilor teatrale române existența și viitorul. „Armonia“ a și înființat cu astă ocazie o secție de petrecere, numită „clubul de petrecere“, creând pentru membrii ei un centru de convenire și recreație.

Dionisiu O. Olinescu.

Despre Rosini.

În noua edițiune a operilor sale, Alesandru Dumas fiul povestese următoarea anecdotă asupra vestitului compositor Rosini:

Intr'o zi, Rosini, eșind dintr'un salon, întelni în sală pe un tiner care intră. Tinerul, mare admirator al autorului operilor „Guillaume Tell“ și „Il Barbieri“, aflându-se în fața lui, de și nu-i vorbise nici odată, nu se putu opri d'a-i luă mâna și d'a o sărută. Eră din nēmum acelor entusiasti care tinde a dispăre.

— Voiesc, — dise el mișcat, — să sărut mâna care a scris atâtea capete d'operă.

Rosini, mișcat și el, întrebă pe tinăr cum se numește și-l invită a veni să-l vedă. Acesta vine după câteva zile.

— Me stimezi pe atât cât spui? — îl întrebă Rosini.

— Puteți să ve îndoiți, maestro?

Și tinărul se pregătește a reincepe demonstrațiile lui.

— Și esti musicant?

— Da, maestro.

— Și-ți place în adevăr muzica cea frumoasă?

— Da, maestro.

— Bine, vino la mine, am să-ți cânt o bucată din Mozart.

Și autorul lui „Barbiere” își pune tot geniul ca să facă pe admirator să simtă geniul lui Mozart. Nu cunoșc nimic mai nobil și mai mișcător. Ecă cum oamenii superiori vorbesc de ceilalți, ceea ce nu-i împedecă, mai ales când sunt spirituali, cum eră Rosini, d'a pune la locul lor, în câteva cuvinte, pe confrății lor inferiori, nerespectoși, supercicioși, ce sunt încungiurați d'o cetă sgomotosă și parasită și strigă și tipăresc și găsesc oameni ca să-i credă, că ei aduc lumii séu muzica, séu pictura, séu literatura viitorului.

Intr'o zi un amic al lui Rosini intră la densusul și-l găsește la pian :

— Cântai?

— Da.

— Ceva din muzica dtale?

— Nu.

— De cine?

— De Wagner.

Amicul se apropiă și privesce partițiunea.

— Da partițiunea e pe dos, — dice el.

— Dar, — răspuse Rosini, — am încercat pe partea cealaltă, dar nu merge.

Plecarea la vânătoare de tigri.

— Veți ilustrațiunea de pe pagina 261. —

Vânătoarea de tigri este sportul cel mai plăcut, dar totodată și cel mai periculos al indianilor. Acesta, precum arătă și ilustrațiunea noastră, se întreprinde cu niște pregătiri făcute cu multă solenitate.

Înainte merg elefanții, în spate cu turnul pentru pușcători; lângă elefanți pășesc niște servitori îmbrăcați în gală, ținând în mâni crengi mari de palmi; după ei urmăzeșcă escorta, parte călare, parte pe jos; în sfârșit vin gonacii și câinii de vânătoare.

La un punct hotărât escorta de gală se rentorceșcă și numai gonacii și câinii trec înainte.

Ajunși la teritoriul destinat pentru vânătoare, câinii se lasă liberi și gonirea începe cu un vuet înspăimântător. Tigru alarmat din culcușul său, în primul moment, începe instinctiv să fugă. Cercul se face din ce în ce mai îngust, sgomotul se apropie tot mai mult, nelinisea tigrului crește, mai apoi se 'nfuriăzeșcă, scoteșcă niște mugete grozave și prin acesta se tradăzeșcă.

La auzul mugetului gonacii fac sgomot și mai mare, ca să tulbure și mai mult tigrul; acesta fuge încă câteva minute, dar apoi stă locului, vedându-se față 'n față cu dușmanii.

Acesta e momentul decisiv. Vânătorul dibaciu atunci îl ia la țintă și-l doboră.

Dar decă tigrul nu se rănesce mortal, pericolul devine cumplit. Atunci el sare spre vânător, și începe o luptă infricoșată. Și decă elefantul nu întrevine în favorul vânătorului, acesta de multe ori nu pôte scăpă.

I. H.

Literatura și arte.

Corneille româneșce. Vedem cu plăcere, că de câțva timp classicii străini se traduc și în limba română și încă din ce în ce mai bine. Acesta pornire va contribui mult la răspândirea cunoștințelor estetice și astfel la poleirea gustului. De curând erăș a apărut o astfel de traducere la București: celebra tragedie în 5 acte și în versuri „Cidul” de Corneille, tradusă de dl Al. G. Drăghicescu asemenea în versuri. Ne rezervăm pentru alta ocaziune d'a apreția lucrarea acesta; de ocamdată felicităm pe dl traducător, pentru ideea ce-a avut de-a tălmăci publicului român acesta operă strălucită a nemuritorului autor dramatic frances.

„Pomăritul Rațional.” Sub acest titlu a apărut în Cernăuți de dl Grigoriu Halip, invetător provisoriu la școla agronomică de acolo, un tractat practic pentru usul poporului, ilustrat cu multe stampe colorate și figuri. Acesta lucrare are de scop nu numai a înainta instrucțiunea poporului, deprindându-l în cultura pomilor după un mod practic, ci ea pôte servi ca lectură atât școlarilor de ambele secșe, cât și tinerimei care a terminat cursul școlar. Prețul pentru Austro-Ungaria 80 cr., pentru România doi lei.

Statistica din România. Primirăm dela oficiul central de statistică din București următoarele publicațiuni oficiale: Statistica comerțului exterior pe anii 1879, 1880 și 1881; statistica judiciară pe anii 1876 și 1877; statistica mișcării poporăciunii pe 1879.

Diare noue: „Revista armatei”, apare odată pe lună, în format 8-v, broșat, la București, redactată cu concursul corpului oficiresc. — „Curicul militar” la Craiova, de doue ori pe săptămână. — „Dunărea”, diar politic odată pe săptămână, la Brăila.

Musicalie nouă. La Taborszky și Parsch în Budapesta a apărut: „Fest-March” piesă de pian pentru patru mâni de Iosif Löw; prețul 1 fl.

C e e n o u ?

Regina României a primit pe timpul șederii sale în villa Spinola douș felicitări în versuri și dela Societatea Felibrige filiala Lanquedocului. Cea dintâe fu redigată de dl Louis Roumieux în limba provençală și cea d'a doua de dl Albert Arnavielle în limba langvedociană. Maj. Sa a răspuns prin o poeșie în limba francesă. Societatea limbelor romane a oferit reginei titlul de membru onorar și publicațiunile filologice, făcute la Montpellier dela anul 1870. În numele reginei a mulțămînt dna Olga Mavrogeni, damă de onore a Maj. Sale. În fine adaugăm, că la aceste sêrbări s'a raportat, cumcă dl François Vidal dela Academia din Aix-Provence a tradus în limba provençală „Cugetările unei regine” dimpreună cu „Pesterea Jalomitei” din cartea „Poveștile Peleșului” și alegoria „Puiul” care s'a publicat și în foia noastră. Raportul despre aceste povești se 'ncheie cu următoarele cuvinte: „Decă ar fi trebuință d'o dovədə nouă despre puritatea sângelui latin al fraților noștri din România, ar fi d'ajuns să ascultați povestile cari se repetă pe malurile Ronului și pe malurile Dunării”. Aici mai înregistram, că regina a primit o medalie din partea societății de încurăgiare la bine din Paris, ca una ce ajută, invetă și moralisăzeșcă pe supușii sei. Este cea d'ântăieu suverană, care a fost astfel distinsă pentru binefacerile ei.

Hymen. Dl Ioan Groza cleric absolut al dieceșei aradane, fiul dlui Ioan Groza protoșăbiterul Hălmașgiului, la 7 iunie st. n. ș-a serbat cununia în Budapesta cu dșora Catinca Bancilla-Pușcariu, nepota dlui Ioan cav. de Pușcariu jude la înalta curte din Budapesta. — Dl Pavel Ioanoviciu, cetățean în suburbiul

Fabric al Timișorii, la 4 l. c. s'a cununat cu văduva domnă Dragina Rugia.

Adunări învățătorești. Adunarea generală a reuniunii învățătorilor români gr. c. din giurul Gherlei se va ține în anul acesta în Lăpușul ungiuresc la 20 și 21 iunie st. n., cu care ocaziune se va ține și esamenul public în școala principală de acolo. Intre agende vedem și alegerea a doi reprezentanți la adunarea generală a învățătorilor din Ungaria, care se va ține în Budapesta în luna lui august. Președintele reuniunii e Rds. D. canonic Mihaiu Șerban, secretar dl Ioan Hodoiean. — Despărțământul *Oravița* al reuniunii învățătorilor din diecesa Caransebeș va ține adunarea sa generală în 24 iun. st. n. la Oravița, cu o programă interesantă; președintele despărțământului e dl învățător Iosif Novac, notar dl inv. George Dragoescu. — Reuniunea învățătorilor gr. c. din *archidiaconatul părților sătmărene*, obținând deja clausula de aprobare ministerială, Rds. D. archidiacon George Marchiș, ca președinte interimal, o convocă la adunare constituantă pe 19 l. c. în Cărei. Cu asta ocaziune se va alege și un deputat, (ba dora și doi,) pentru adunarea din Budapesta a învățătorilor din Ungaria.

„Furnica“, noua casă de economii din Făgăraș, despre care scriserăm în nr. trecut, a fost intimpinată cu căldură la înființarea sa. Resultatul subscripțiunii publice din 31 maiu la acțiunile acestei societăți este, că s'au scris 325 acțiuni, prin urmare cu 25 mai multe decât câte trebuiau, deci se va face reducerea necesarie. Fiind deci capitalul social asigurat, comitetul (prin dl președinte Alesandru Micu și membrul Ioan Roman) convocă adunarea generală constituantă a Societății pe 15 iunie în Făgăraș. Acest exemplu ar pute fi imitat și prin alte orașe, căci necesitatea se simte în genere.

Statua lui Stefan cel mare se va inaugura în ziua de 5/17 iunie cu mare solenitate la Iași. Un program special va anunța amenunțele inaugurării. Se ține, că comitetul dirigent ar fi decis să invite la inaugurare pe câte un țăran al comunelor pe unde Stefan cel mare a făcut război. Vor asista: Maj. Sa Regele, însoțit de câtră dl ministrul Chiț și diferite delegațiuni din partea parlamentului, a universității și municipalității din Bucuresci.

Școala română de fete în Cluș. Comitetul reuniunii fondului pentru înființarea unei școle române de fete în Cluș adresază un apel, prin dl președinte Alesandru Bohațel și actuar dl dr. Grigorie Silași, câtră toții amicii culturii și în deosebi câtră publicul român, ca să contribuiească la realizarea ideii ce s'a propus numita reuniune. Tacsă de membru fondator este 100 fl., de membru ordinar 2 fl. pe an. Contribuțiile sânt a se adresa la cassarul comitetului, dl Vasiliu S. Podoba în Cluș strada Cărbunilor nr. 6. O listă de subscriere se află depusă și în redacțiunea noastră, și vom înainta cu plăcere la destinațiunea lor sumele ce vor încurge.

Petreckeri de veră. Reuniunea română de cântări din Sibliu aranjează astăzi sâmbătă în 9 iunie o petrecere însoțită de cântări și danț în pavilionul din Dumbrava orașului. — *La Făgăraș* s'a ținut în 29 maiu st. n. un maiu, care a reeșit bine; poliția a confiscat dela băeți stegulețele cu tricolor ardeleșesc. — *Orchestra română din Blaș* va aranja în 10 iunie st. n., în orașul „Nisca“ o petrecere de veră, al cărei venit este destinat pentru plătierea instrumentelor. Orchestra se va prezenta cu acesta ocaziune în costume naționale și va executa câteva piese românești.

Telegraf la Beiuș. În comitatul Bihării se vor construi mai multe linii telegrafice; una din aceste va conduce din Orade la Beiuș și mai departe. **Inființarea**

acestei linii telegrafice atârnă numai dela zelul de contribuire al comunelor prin cari are să trecă. Nu ne îndoiim dară, că telegraful acesta se va face.

Generalul Tobia Ghergheli, unul din cei mai buni ostași ai României, a murit la Botoșani în luna trecută. Familia Ghergheli își trage originea din Ardeal dela Făgăraș, dintr'o familie nobilă română, care s'a primit diploma de nobilitate dela principele Ardealului Apafi. Repausatul s'a făcut studiile militare în școala de cadeți dela Potsdam în Prussia, și ca sublocotenent luă parte la redicarea fortificațiilor urieșe dela Danzig. La 1858 se rentorse în România, ca locotenent, și intră în armată, unde ajunse în timp scurt maior și ca atare ministru de rebel. El a fost ministru atât sub Cuza, cât și sub Carol; a făcut mult pentru organizarea armatei române și a pus temelia marinei române. Inmormântarea lui s'a făcut cu mari onoruri militare. A lăsat un fiu, Ioan.

„Armonia“, societatea filarmonică română din Cernăuți, ni-a trimis raportul seu pe restimpul dela 1 octombrie 1881 până la finele lui martie 1883. Acesta societate s'a înființat la 19 iulie 1881 și de atunci, precum s'a vădut din corespundințele noastre bucovinene, a făcut progres frumos. Actualminte societatea are 6 membrii fundători, în fruntea cărora se află mult stimulat și iubitul arhiepiscop și mitropolit, Esc. Sa dr. Silvestru Morar Andrieviciu; 76 membrii spriginitori; 54 activi și 20 binefăcători. Comitetul Societății e compus din următorii domni: președinte Leon cav. de Goian, vice-președinte Ion Bumbac, secretari Eugen Meședer, cassariul Nicolau Lomicovschi, controlor Zaharia Maeran, bibliotecar Victor Vasiloschi, econom Dimitrie Socolean, arangiatori Alecu Iscescu, Vasile Morariu; membrii comitetului: Artemiu Berariu, Mihaiu Grigoriu, Nicolau Mitrofanovici, dr. Ion cav. de Voicinschi.

Comora țarilor. Dl Victor Tissot, în cartea sa „Rusia și Rusii“, descrie comorile și bogățiile adunate de secolii în palatul Kremlin, și care contribuie pentru o mare parte la strălucirea sărbărilor sacralului la Moseva: Poeții arabi, declară dl Tissot, n'au vădut nici odată, chiar la Khaliful Harun-al-Raschid, asemenea grămădire de safire, de diamante, de smarande, de pirosele. Tronul țarului Alecsii Mihailovici este împodobit cu 876 diamante și cu 1223 rubine. Tronul d'aur trimis lui Ivan IV de câtră șahul Persiei este constelat de 2000 pietre scumpe, și acela al țarului Boris Godunof, dar al unui alt suveran oriental, cu 2254 pietre scumpe. Corôna împărătesei Ana Ivanovna este o corôna de stele formată din 2500 diamante și d'o mulțime de rubine; cel mai mare este prețuit 60,000 ruble. Un sceptru d'aur al lui Vladimir Monomac împodobit cu 268 diamante, 300 rubine și 15 smarande. Și aceste căciuli cu fund d'aur ce s'ar crede d'o rouă de briliante, și aceste colane, aceste lanțuri din secolul XI-a, aceste dantele d'aur și de mărgăritare, aceste caftane, aceste rochie de brocart căptușite cu purpură și cu blâni scumpe, te uimesc prin lucslor asiatic! Te-ai crede la marele mongol, seu în palatul acestor gnomi dela Rin care furaseră comora Niebelungenilor. Ce putere uriașă trebuie pentru a rădică aceste canne, aceste păhare, aceste cupe d'aur masiv, innalte de șapte picioare și cântărind 25 oca! În aceste vase uriașe impregiurul cărora nisce bacante despletite esecutau hora vinului, țarii beau „acesta nectarică, delicioasă, priicioasă, cerescă, inveselitore, dumneșescă licore“, despre care vorbesce Rabelais.

Costumul femeilor. S'a deschis acum în Londra o esoposițiune a vestmintelor, organizată de „Asociațiunea vestmântului rațional“, în filantropica speranță d'a provocă o revoluțiune în modul investmântării femeilor. „Rational dress association“ ar vră să facă o

